

Tehillim- Psalms for the Ages -Chapter 104

WIT 11/2/16

Rabbi Shmuel Silber - rabbisilber@suburbanorthodox.org

www.rabbisilber.com

1. תהלים פרק קד

א בְּרַכֵּי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה יְהוָה אֱלֹהֵי גְדֻלַּת מַאֲד הוֹד וְהִדָּר לִבְשֹׁת: ב עֲטָה אֹזֶר כְּשִׁלְמָה נוֹטָה שָׁמַיִם כִּירִיעָה: ג הַמְקַרְה בַּמִּים עֲלִיּוֹתָיו הַשָּׁם־עָבִים רְכוּבוֹ הַמְהַלֵּךְ עַל־כַּנְפֵי־רוּחַ: ד עֲשֵׂה מִלְאָכָיו רוּחוֹת מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לְהֹט: ה יִסַּד אָרֶץ עַל־מְכוּנֶיהָ בַּל־תִּמּוֹט עוֹלָם וְעַד: ו תַּהוֹם כָּלבוֹשׁ כְּסִיתוֹ עַל־הָרִים יַעֲמִדוּ־מִים: ז מִן־גִּעְרָתָךְ יִנוֹסוֹן מִן־קוֹל רַעֲמֶךָ יִחַפְּזוּן: ח יַעֲלוּ הָרִים יָרְדוּ בִקְעוֹת אֶל־מְקוֹם זֶה | יִסְדֹּת לָהֶם: ט גְּבוּל־שִׁמְתָּ בַל־יַעֲבֹרוּן בַּל־יִשׁוּבוּן לְכַסּוֹת הָאָרֶץ: י הַמְשַׁלַּח מַעֲיָנִים בַּנְּחָלִים בֵּין הָרִים יִהְלֹכוּן: יא יִשְׁקוּ כָל־חֵיתוֹ שְׂדֵי יִשְׁבְּרוּ פְּרָאִים צִמָּאִם: יב עַל־יָהֶם עוֹף־הַשָּׁמַיִם יִשְׁכּוֹן מִבֵּין עֲפָאִים יִתְנוּ־קוֹל: יג מִשְׁקָה הָרִים מַעֲלִיּוֹתָיו מִפְּרִי מַעֲשֵׂיךָ תִּשְׁבַּע הָאָרֶץ: יד מִצְמִיחַ חֲצִיר | לִבְהֶמָה וְעֹשֶׂב לַעֲבֹדַת הָאָדָם לְהוֹצִיא לָחֶם מִן־הָאָרֶץ: טו וַיֵּין | יִשְׁמַח לִב־אֲנוּשׁ לְהַצְהִיל פָּנִים מִשֶּׁמֶן וְלָחֶם לִב־אֲנוּשׁ יִסְעֹד: טז יִשְׁבְּעוּ עֲצֵי יְהוָה אֲרָזֵי לִבְנוֹן אֲשֶׁר נָטַע: יז אֲשֶׁר־שָׁם צִפְרִים יִקְנְנוּ חֲסִידָה בְּרוּשִׁים בֵּיתָה: יח הָרִים הַגְּבוּהִים לִיעֲלִים סְלָעִים מַחֲסֶה לְשֹׁפְנִים: יט עֲשֵׂה יָרֵחַ לְמוֹעֲדִים שֶׁמֶשׁ יָדַע מְבוֹאוֹ: כ תִּשֶּׁת חֹשֶׁךְ וַיְהִי לַיְלָה בּוֹ־תִרְמָשׁ בַּל־חֵיתוֹ־יַעַר: כא הַכִּפְרִים שְׁאֵגִים לְטָרֶף וּלְבִקֵּשׁ מֵאֵל אֲכָלָם: כב תִּזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ יֵאֱסָפוּן וְאֵל־מַעוֹנָתָם יִרְבְּצוּן: כג יֵצֵא אָדָם לַפְעֻלּוֹ וּלְעִבְדָתוֹ עַד־יָעֹרֵב: כד מִה־רָבוֹ מַעֲשֵׂיךָ | יְהוָה כָּל־מַעֲשֵׂיךָ בְּחִכְמָה עֲשִׂיתָ מִלֵּאָה הָאָרֶץ קִנִּינָה: כה זֶה | הֵימָּה גְדוֹל וְרַחֵב יָדָיִם שֶׁם רָמַשׁ וַאֲיֵן מִסְפָּר חַיּוֹת קִטְנוֹת עַם־גְּדֻלוֹת: כו שֶׁם אֲנִיּוֹת יִהְלֹכוּן לְוִיתָן זֶה יִצְרָתָ לְשִׁחֲקָ בּוֹ: כז כָּל־מַעֲשֵׂיךָ יִשְׁבְּרוּן לְתֹת אֲכָלָם בְּעִתּוֹ: כח תִּתֵּן לָהֶם יִלְקֻטוֹן תִּפְתָּח יָדְךָ יִשְׁבְּעוּן טוֹב: כט תִּסְתִּיר פָּנֶיךָ יִבְהַלּוּן תִּסְף רוּחָם יִגּוּעוּן וְאֵל־עֲפָרָם יִשׁוּבוּן: ל תִּשְׁלַח רוּחְךָ יִבְרָאוּן וְתַחֲדָשׁ פָּנֵי אֲדָמָה: לא יְהִי כְבוֹד יְהוָה לְעוֹלָם יִשְׁמַח יְהוָה בְּמַעֲשָׁיו: לב הַמְכִּיט לָאָרֶץ וְתִרְעַד יִגַּע בְּהָרִים וַיַּעֲשֻׁנוּ: לג אֲשִׁירָה לַיהוָה בַּחֲיֵי אֲזַמְרָה לְאֱלֹהֵי בְעוֹדֶי: לד יַעֲרַב עָלָיו שִׁיחֵי אֲנָכִי אֲשַׁמַּח בַּיהוָה: לה יִתְמוּ חֲטָאִים | מִן־הָאָרֶץ וְרָשָׁעִים | עוֹד אֵינָם בְּרַכֵּי נַפְשִׁי אֶת־יְהוָה הַלְלוּהָ:

1. My soul, bless the Lord. My God, You are very great, You are attired with majesty and beauty. 2. [You] enwrap Yourself with light like a garment; [You] extend the heavens like a curtain. 3. Who roofs His upper chambers with water; Who makes clouds His chariot, which goes on the wings of the wind. 4. He makes winds His messengers, burning fire His ministers. 5. He founded the earth on its foundations that it not falter to eternity. 6. You covered the deep as [with] a garment; the waters stand on the mountains. 7. From Your rebuke they fled; from the sound of Your thunder they hastened away. 8. They ascended mountains, they descended into valleys to this place, which You had founded for them. 9. You set a boundary that they should not cross, that they should not return to cover the earth. 10. He sends the springs into the streams; they go between the mountains. 11. They water every beast of the field; the wild donkeys quench their thirst. 12. Beside them the fowl of the heavens dwell; from between the branches they let out their voices. 13. He waters the mountains from His upper chambers; from the fruit of Your works the earth is sated. 14. He causes grass to sprout for the animals and vegetation for the work of man, to bring forth bread from the earth. 15. And wine, which cheers man's heart, to make the face shine from oil, and bread, which sustains man's heart. 16. The Lord's trees are sated, the cedars of Lebanon, which He planted. 17. Where birds nest; as for the stork-the high junipers are its home. 18. The lofty mountains for the ibexes; the rocks a shelter for the hyraxes. 19. He made the moon for the appointed seasons; the sun knows its setting. 20. You make darkness and it is night, in which every beast of the forest moves about. 21. The young lions roar for prey and to beg their food from God. 22. When the sun rises they gather in and couch in their dens. 23. Man goes out to his work, to his labor until

evening. 24. How great are Your works, O Lord! You have made them all with wisdom; the earth is full of Your possessions! 25. This sea-great and wide; there are creeping things and innumerable beasts, both small and large. 26. There the ships go; You formed this leviathan with which to sport. 27. They all look to You with hope, to give their food in its time. 28. You give them that they may gather; You open Your hand that they may be sated with goodness. 29. You hide Your countenance and they are frightened; You gather in their spirit and they perish and return to their dust. 30. You will send forth Your spirit and they will be created, and You will renew the surface of the ground. 31. The glory of the Lord will be forever; the Lord will rejoice with His works. 32. He Who looks at the earth and it quakes; He touches the mountains and they emit smoke. 33. I shall sing to the Lord while I am alive; I shall sing praises to my God as long as I exist. 34. May my speech be pleasing to Him; I shall rejoice with the Lord. 35. Sinners will be destroyed from the earth and the wicked will be no more; my soul, bless the Lord. Hallelujah.

2. אבן עזרא תהלים פרק קד פסוק א

(א) ברכי נפשי את ה' – ... ובמזמור הזה יספר מעשה בראשית והחל מהאור כי הוא ההוה בתחלה ואח"כ השמים והארץ והדשאים והמאורות ודגי הים וחית השדה האד' והברכה שתברך הנפש סוד הוא שתודה ותאמר לשם כי הוא גדול מאד על דרך ומרומם על כל ברכה ותהלה, וטעם הוד והדר לבשת רוב הודך והדרך ילאו עיני הנשמה החכמה לראו' כבודך כאשר ימנע המלבוש לראות עצם הלוּבש:

3. רד"ק תהלים פרק קד פסוק א

ברכי נפשי. זה המזמור מספר בו מעשה בראשית, וכי הכל עושה האל יתברך בחכמה לתיקון הבריאות. ואמר ברכי נפשי, כי אין בתחתונים מי שידע לברך אלא נפש האדם המְשַׁכֵּלֶת. ואמר גדלת מאד, ממעשיך אנו מבינים ומכירים כי גדלת מאד. הוד והדר לבשת, כשבראת הגלגלים תחילה והם כמו לבוש הדר לך ...

4. מלבי"ם תהלים פרק קד פסוק א

(א) ברכי נפשי את ה', אחר שברך את ה' על הנהגת הנפש וההשגחה הנראה בזה, בא לברך על כלל הבריאה שברא את האדם הגדול שהוא העולם ואין סדר הכל בחכמה ובהשגחה יתירה שכל אחד תכלית לחברו עד האדם שהוא תכלית כל הבריאה. ה' אלהי גדלת מאד, ר"ל אתה מצד עצמך כמו שאתה בחביון עוזך, אתה גדול מאד, ואין לנו בזה שום השגה וידיעה, אך כך כלול כל המציאות מראש ועד סוף, שע"ז מורה שם גדול, וכאשר עלה ברצונך הנעלם להוציא את העולמות מעצמותך הנעלם, אז הוד והדר לבשת, שהוא התגלות הספירות והאורות העליונות שהם מעטה לבוש, שבם התלבש כהדין קמצא דלבושיה מיניה וביה להוציא יש מאין, ויש הבדל בין הוד ובין הדר, שההוד הוא פנימי מהדר, וכן היה אורות וכלים, אור מקיף ואור פנימי, נשמה ונשמה לנשמה:

5. מדרש תהלים (בובר) מזמור קד ד"ה [ה] דבר אחר

[ה] דבר אחר [קד, א] הוד והדר לבשת. בשר ודם אם גבור אינו נאה, ואם נאה אינו גבור, אבל הקדוש ברוך הוא גבור ונאה, ויש לו שני דברים הוד והדר, ונתן ההוד למשה, שנאמר ונתתה מהודך עליו (במדבר כז כ), ונתן את ההדר ליהושע, שנאמר בכור שורו הדר לו (דברים לג יז), ונתן את ההוד לשלמה, שנאמר ויתן עליו הוד מלכות (דה"א = דברי הימים א' = כט כה), אמר הקדוש ברוך הוא לעתיד לבא אני נותנם למלך המשיח, שנאמר כי תקדמנו ברכות טוב [וגו'] הוד והדר תשוה עליו

(תהלים כא ד ו), ולא למלך המשיח בלבד הוא נותן, אלא לכל מי שהוא יגע בתורה, שנאמר גדולים מעשי ה' דרושים לכל חפציהם (שם /תהלים/ קיא ב), ואין מעשי ה' אלא תורה, שנאמר והלוחות מעשה אלהים המה (שמות לב טז) [ומה שכרו הוד והדר פעלו (תהלים שם /קי"א/), הוי הוד והדר לבשת].

6. רד"ק תהלים פרק קד פסוק א

הוד והדר לבשת, בשר ודם אם הוא גבור אינו נאה ואם נאה אינו גבור, אין בו שני דברים כאחד, אבל הקדוש ברוך הוא יש בו שני דברים, ההוד וההדר, ועתיד ליתנם שניהם למלך המשיח, שנאמר (מזמור כא, ו): הוד והדר תִּשְׁנֶה עליו:

7. בראשית פרק ו

(ה) וַיֵּרָא יְקֹנָק כִּי רַבָּה רָעַת הָאָדָם בָּאָרֶץ וְכָל-לֵצַל מַחְשַׁבַת לִבּוֹ רָק רָע כָּל-הַיּוֹם: (ו) וַיִּנָּחַם יְקֹנָק כִּי-עָשָׂה אֶת-הָאָדָם בָּאָרֶץ וַיִּתְּעַצֵּב אֶל-לִבּוֹ: (ז) וַיֹּאמֶר יְקֹנָק אֲמַחֶה אֶת-הָאָדָם אֲשֶׁר-בְּרָאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה מֵאָדָם עַד-בְּהֵמָה עַד-רֶמֶשׂ וְעַד-עוֹף הַשָּׁמַיִם כִּי נַחֲמַתִּי כִּי עָשִׂיתִם:

5. And the Lord saw that the evil of man was great in the earth, and every imagination of his heart was only evil all the time. 6. And the Lord regretted that He had made man upon the earth, and He became grieved in His heart. 7. And the Lord said, "I will blot out man, whom I created, from upon the face of the earth, from man to cattle to creeping thing, to the fowl of the heavens, for I regret that I made them."

8. מדרש אגדה (בובר) בראשית פרשת בראשית פרק ו סימן ו

[ו] וינחם ה'. שנתחרט שעשה אדם בארץ, לפי שהלכו אחר מחשבות לבם:

9. אבן עזרא בראשית שיטה אחרת - פירוש פרק ו פסוק ו

(ו) וינחם יי - חלילה, כי לא אדם הוא להנחם. רק דברה תורה על דרך האדם

10. רד"ק בראשית פרשת בראשית פרק ו פסוק ו

(ו) וינחם ה' - מה שאמר וינחם, דברה תורה בלשון בני אדם, כי על דרך האמת לא אדם הוא להנחם כי אין שנוי חפץ בו יתברך ויתעלה:

11. רש"י בראשית פרשת בראשית פרק ו פסוק ו

דבר אחר וינחם, נהפכה מחשבתו של מקום ממדת רחמים למדת הדין, עלה במחשבה לפניו מה לעשות באדם שעשה בארץ, וכן כל לשון ניחום שבמקרא לשון נמלך מה לעשות (במדבר כג יט) ובן אדם ויתנחם, (דברים לב לו) ועל עבדיו יתנחם, (שמות לב יד) וינחם ה' על הרעה, (שמואל א' טו יא) נחמתי כי המלכתי, כולם לשון מחשבה אחרת הם:

12. בראשית פרק ח

(כא) וַיֵּרַח יְקֹנָק אֶת-רִיחַ הַנִּיחֹחַ וַיֹּאמֶר יְקֹנָק אֶל-לִבּוֹ לֹא-אֶסְףּ לְקַלֵּל עוֹד אֶת-הָאֲדָמָה בְּעִבּוֹר הָאָדָם כִּי יֵצֵר לֵב הָאָדָם רָע מִנְעֻרָיו וְלֹא-אֶסְףּ עוֹד לְהַכּוֹת אֶת-כָּל-חַי כְּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי:

And the Lord smelled the pleasant aroma, and the Lord said to Himself, "I will no longer curse the earth because of man, for the imagination of man's heart is evil from his youth, and I will no longer smite all living things as I have done.

13. בראשית פרק ג

(ו) וַתֵּרָא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמַאֲכָל וְכִי תְאוּהָה הִוא לְעֵינַיִם וְנִחְמֵד הָעֵץ לְהַשְׂכִּיל וַתִּקַּח מִפְּרִיו וַתֹּאכַל וַתִּתֵּן גַּם-לְאִשָּׁה עִמָּה וַיֹּאכְלוּ: (ז) וַתִּפְקְחוּנָה עֵינֶי שְׁנֵיהֶם וַיֵּדְעוּ כִּי עֵרְמָם הֵם וַיִּתְּפוּ עָלֶיהָ תְאוּהָה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם חֲגֹרֹת: (ח) וַיִּשְׁמְעוּ אֶת-קוֹל יְקֹוֹק אֱלֹהִים מִתְּהִלָּה בְּגֶן לְרוּחַ הַיּוֹם וַיִּתְּחַבֵּא הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ מִפְּנֵי יְקֹוֹק אֱלֹהִים בְּתוֹךְ עֵץ הָגֵן: (ט) וַיִּקְרָא יְקֹוֹק אֱלֹהִים אֶל-הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אֵיכָה: (י) וַיֹּאמֶר אֶת-קִלְךָ שָׂמַעְתִּי בְּגֶן וַאֲיִרָא כִּי-עֵירָם אָנֹכִי וַאֲחַבָּא: (יא) וַיֹּאמֶר מִי הִגִּיד לְךָ כִּי עֵירָם אַתָּה הִמְנָה-הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לִבְלֹתִי אֲכַל-מִמֶּנּוּ אָכַלְתָּ:

6. And the woman saw that the tree was good for food and that it was a delight to the eyes, and the tree was desirable to make one wise; so she took of its fruit, and she ate, and she gave also to her husband with her, and he ate. 7. And the eyes of both of them were opened, and they knew that they were naked, and they sewed fig leaves and made themselves girdles. 8. And they heard the voice of the Lord God going in the garden to the direction of the sun, and the man and his wife hid from before the Lord God in the midst of the trees of the garden. 9. And the Lord God called to man, and He said to him, "Where are you?" 10. And he said, "I heard Your voice in the garden, and I was afraid because I am naked; so I hid." 11. And He said, "Who told you that you are naked? Have you eaten from the tree of which I commanded you not to eat?"

14. רש"י בראשית פרק ג פסוק ט

(ט) איכה – יודע היה היכן הוא, אלא ליכנס עמו בדברים